

«El Mikado»: metàfora japonesa

Sorprén en el llarg historial de Dagoll-Dagom, un dels grups més destacats del nostre teatre, la diversitat de gèneres que ha freqüentat al llarg de la seua trajectòria. Ara han agafat l'opereta còmica de Gilbert & Sullivan per elaborar una bella metàfora japonesa. Des d'*El Mikado*, cent anys de comèdia ens contemplen. L'estrena en la península tingué lloc a Alacant, durant els últims dies del maig florit. I amb un gran èxit.

Inclús des de les saberudes planes d'*El País* es meravellen del bon moment que travessa el teatre català. I tenen tota la raó. Els Joglars, Teatre Lliure, Josep Maria Flotats, La Fura dels Baus, El Tricicle... ¿qui que siga res en teatre no és català, o assimilat, o assimilable? Si fins Lluís Pasqual ha aconseguit fer passar Rosa Maria Sardà per intèrpret de *Madre Coraje*, ja m'explicaran com està el pati. D'aquesta esplendor de l'*élan* catalanesc en el teatre participen també, i per mèrits propis, els components de Dagoll-Dagom, un grup que començà parodiant les virtuts de l'escola autoritària per a passar tot seguit a posar en tres dimensions els delicats contes de Pere Calders, celebrar després la nit de San Joan acompanyats de Jaume Sisa, aprofitar més tard el còmic urbà de Lauzier per dir dues o tres coses sobre la modernitat ballable...

Res més coherent amb aquesta trajectòria en ziga-zaga, que sembla decidida a recórrer un a un tots els gèneres possibles, que desembarcar ara en una metàfora japonesa de la mà de Gilbert & Sullivan, una divertida parella d'anglesos que en la tardor del segle passat confeccionaren diverses operetes còmiques per al Savoy londinenc. *El Mikado* pertany a l'època de major esplendor dels seus autors, i del seu èxit, en pot donar compte la circumstància que el mateix Groucho Marx, entre d'altres intèrprets de luxe, la va muntar en el Broadway americà, reservant-se per a si mateix, naturalment, el paper de l'emperador.

El Teatre Principal, d'Alacant, que

Dagoll-Dagom ha estrenat a Alacant, després de fer-ho a Palma i abans de viatjar a València i Barcelona. *El Mikado*, aquest darrer muntatge, ha deixat sorprenentment encisat el millor públic —potser— del nostre país.

Julio A. Mánez

com un privilegiat escenari sobre el qual s'afinaren els espectacles.

I fins a Alacant arribà *El Mikado*, de la mà de Dagoll-Dagom, després d'estrenar en l'Auditori de Mallorca i de camí cap al Grec, de Barcelona. En els primers dies de juliol es presentarà als Jardins de Viviers, en el marc de Juliol-86. El públic alacantí, que omplia el Teatre Principal, seguí des del primer moment les divertides entremaliadures de l'obra, i al final aplaudí llargament una representació que deixà tothom content.

El contentament del públic estava

Dagoll-Dagom, un grup de trajectòria en ziga-zaga, ara a per l'opereta.

programa l'Associació Independent d'Espectadors d'aquella ciutat valenciana, és potser la sala que més espectacles estrena al llarg de la temporada. Funciona com una mena de pista de proves en la qual els muntatges de més envergadura fan els primers passos del seu rodatge abans d'enfrontar-se amb un públic més ampli. És la sala on acostumen a estrenar Els Joglars o el Lliure, El Tricicle o Dagoll-Dagom. El públic alacantí passa per ser un dels més exigents de la península; així, algunes companyies confien en aquest criteri per a establir —o no, segons els casos— certes modificacions de matís en els seus espectacles. El mateix Albert Boadella ha elogiat més d'una vegada les possibilitats que li ofereix una sala que funciona moltes voltes

més que justificat, i això a pesar que *El Mikado* potser funcionarà encara millor en un espai obert que no oblige a subordinar-se als rigors de la caixa a la italiana. L'èxit d'una obra s'insinua des dels primers compassos, i en aquesta ocasió va quedar clar, a partir de l'execució del breu primer quadre, que situava el context dels esdeveniments següents, que l'espectador s'havia deixat guanyar la molt important basa de l'atenció davant del que veia, i d'ací que tot just acabat el segon número els aplaudiments fossen ja pràcticament generalitzats, encara que els més reticents s'estimaren més esperar-se fins al tercer fosc. A partir d'aquest moment, la tranquil·litat s'estengué, tant damunt de l'escenari com al pati de butaques; sovint

tejaren els somriures beatífics, i en el descans, Dagoll-Dagom s'havia guanyat completament un públic que ja esperava impacient la diversió que sens dubte se li oferiria en la segona part. Tal expectativa resultà satisfeta amb escriure.

El Mikado, estrenada a Londres el 1885, és una òpera bufa en dos actes que juga deliberadament tant a l'exotisme com a la paròdia d'allò exòtic. L'acció, molt intrincada en el conjunt dels detalls del seu argument, s'ubica a Titipu, imaginària localitat de l'Imperi japonès, i l'estructura narrativa deu tant a l'òpera com als contes de fades, i, a més, serveix d'avanç del que més tard, tant en cine com en teatre, hauria de consolidar-se sota la fórmula de la comèdia. Els personatges estan dotats de la tòpica tipicitat que embolica l'embolic, no sols sobre allò japonès com a metàfora, sinó també sobre el caràcter bufonescament emblemàtic de cada un d'ells. El trobador que pateix mal d'amors, ànima càndida i desventurada que recorre els camins cantant per oblidar la seua dissort, i del que més tard se sabrà, com en els contes més acreditats, que en realitat és fill del mateix emperador; el polític malvat i trapella que

tracta d'acumular sobre la seua persona la funció de tots els poders, subjecte inclinat al xantatge disfressat de dispensa de favors, i que potser és el personatge més pròxim a la *Commedia dell'Arte* italiana; el facinerós de mala mort, milhomes beneït que es veu convertit en personatge intermig entre executor i braç armat pròxim a les funcions policials; la xicona casadora, en fi, promesa al facinerós, però enamorada del trobador; i el *Mikado*, la pretendent del seu fill, el cor de regust grec que amb les seues cançons puntua i ordena el desenvolupament de l'acció.

I la intriga, perquè *El Mikado*, tot i la divertida riquesa dels elements que posa en joc, seria poca cosa sense una intriga que, no per bufonesca, deixa de tenir interès. Al mig de l'enorme i bella broma que és aquest espectacle, l'espectador no deixa d'estar atent als detalls del desenllaç, per molt que la felicitat inevitable que acompanya el resultat s'avance més d'una vegada. Se sap que allò no pot acabar malament, que el final es compondrà al gust de tots, i aquesta certesa no és obstacle per fruit de cada un dels moments de l'entretinguda acció escènica.

Tot aquest material, que troba el seu origen en el codi propi de molt diversos gèneres, Dagoll-Dagom el tracta amb la treballada desimboltura del que no ha fet una cosa més seriosa en la seua vida que divertir des de l'escenari. I em pense que en una consecució tal els mèrits deuen estar molt repartits. La versió del text de William Schwenk Gilbert, a cura de Xavier Bru de Sala (sí, el mateix que feu l'adaptació del *Cyrano* de Flotats), em sembla modèlica, inclús sense necessitat de conèixer-ne el text original. Un català puríssim, molt bell, que sap recollir l'absurd i l'eficàcia de certs jocs de paraules, nombrosos i difícils, fet que sens dubte ha facilitat enormement l'excel·lent treball dels intèrprets. L'escenografia és simple en el disseny, però molt eficaç en els resultats. Montse Amenós i Isidre Prunés assoleixen una major brillantor en el disseny del vestuari, bell i suggeridor fins al punt de col·laborar molt eficaçment en la *japonesitat* dels intèrprets, sobretot pel que fa a la cadència rítmica dels seus moviments.

És *Mikado* un treball molt ben fet que no desdenya la dignitat estètica a l'hora de plantejar-se la diversió dels mirons que el contemplen. □

juliol 1986

AL TALL

(País Valencià)

MULUK EL HWA

(Marraqesh)

PRESENTEN EN DIRECTE:

Xarg-al-Andalus

(L'ORIENT D'AL-ANDALUS)

una visió insòlita de la societat islàmica de la zona mediterrània d'Al-Andalus.

Al Tall fusiona la seua música amb la del grup de Marraqesh, el qual combina elements de la música andalusí amb els contundents ritmes «gnaua» africans.

p · r · o · d · u · c · c · i · ó

Oswaldo Blanco

Cr. Sagunt, 173. 11. Tel. (96) 366 15 29 / 366 01 87. 46008 VALENCIA

d · e · s · p · e · c · t · a · c · l · e · s